

ఉ పో ధ్వా త ము .

—:0:—

అయ్యా,

ఈ గ్రంథము, శతాపధానధురంధరులును
కవిశేసరిశోర, కవిమణిత్యాది భిరుదాంతలు
ను, యజ్ఞోపవీతావ్యయ సంభూతులును నగు
సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారిచే రచియింపఁ బడినది.
వారు మోగామిమున కుప్పా వెంకటేశ్వర
శాస్త్రిగారి యొద్ద ప్రతాపరుద్రీయ మను నలం
కారగ్రంథమును బఠించు నపుడు నేనును, నామి
త్తులును బండుగులును నగు కుప్పా శ్రీరాము
లుగారును నొక కథ నిచ్చి కులాసగా గొన్ని
పద్యములు చెప్పఁడని వేడితిమి. శ్రీ శాస్త్రిగారు
దివదినమును వారికి దీరి నపుడు పది పద్యముల
చొప్పున చెప్పుచుండిరి. పది దినములకు మేము
వారికొనంగిన కథ సంపూర్ణియయ్యెను. అప్పుడు
మనలఁ దప్పలు దిద్దుఁడని వారిని వేడితిమి. అవ
ధానిగారికి మాయందు గల స్నేహభావమున
మా కుతూహలము దీర్చిరి. శ్రీ శాస్త్రిగారు సం

పూర్తిగ నంగీకరింప కుండినను గ్రంథముగదా
 నృథా యేల చేయవలెనని యచ్చొత్తించితిని.
 నా యభిలాష తీర్పుట కై శ్రమ గైకొన్న బ్ర
 హ్మశ్రీ శాస్త్రీగారికిని నాకు మొదటినుండి యా
 యంశమున సహాయ కారిగ నున్న శ్రీ శ్రీరా
 ములుగారికిని సనేకవందసము లాచరించు
 చున్నాను. ఇం దెందేని దోషము బుండెనేని
 బుధవరులు చున్నింతురు గాక

ఇట్లు

గుప్తా వెంకటనారాయణ,

తెనాలిపాలాకా, ఆవంశివరం.

శ్రీదేవతాయనమః.

మధురవాణి.

నీ॥ శ్రీయలరారంగఁ • జెలువారు హొంబట్టు

పంచనింజలు సవరించి కట్టి

కడుసాంపుఁగ నీను • తొడవుల మేనిపై

మేదురం బగుకీతి • బూదిరాచి

సాదామినియనంగ • సాటియం బొదవించు

సాంపు జందెము సవరింపు జేసి

మీసవన్నియ మించ • కీర్చిన గందంపు

నొక్కుల గెంజాయ • చుక్క పెట్టి

గీ॥ ఆజినము మూపునఁ జేసి • లాడ దాల్చి

నంత తొంకారకింకిణీ • సాయుతుఁ డగు

బసవదేవుని పై నున్న • భవుఁ డొసంగు

సుఖము గలిమి సుబ్రహ్మణ్యఁ సుకవిమణికి॥

ఉ॥ గాలవయస్సునందు నవి

వాహము నా నొక పేరు పెట్టుచుఁ

బాలిక లజ్జలేఁ జనుట

భర్తల నెవ్వరినో కుదర్చి యే.

లీలనా పెండ్లి నేసెదరు

లీలగుయావనముఁ జనఁ పగుం

జేలఁదొ దానికర్క మట

యేమిటి వీరికి ఏక్కు నైనమా!!

నీ॥ జలిబిలి పలుకులం • దెలిసి తెలియ కాదు

పాయంబునందు వి॥వాహ మంట

తనఁజి మనసార • గినుగొనఁగా లేని

పాయంబునందు వి॥వాహ మంట

నీటి నా దనుభేద • మేహ సేరిని యట్టి

పాయంబునందు వి॥వాహ మంట

జరిగెడు నమహోత్సవ మేమొ నేరని

పాయంబునందు వి॥వాహ మంట

గీ॥ భర్త పె ననురాగంబు • వఱల సట్టి

పాయమందు వివాహంబు • భావ్య మగునె

బాలికామణిగణములఁ • బాదు సేయ

బరగుటే కాని బాల్యవి॥వాహమే? యిది॥

మ॥ అనురాగం బది లేక యున్న బలియం

దాసక్తి వాటిల్లునే?

చనునే శీలము నప్పు డిర్వ్యురకు హృ

త్సంధాన మేపారునే?

అనురాగాన్నదు లైన యిర్వర నున్న
 త్తాంతంబు వాక్కుచెప్పదా
 విరుడీ యొక్కరి నొక్క రెవ్విధమునా
 బేసిమించిరో వారిలో॥

చ॥ గుణములకుం ధనంబునకు

గూరిమి పిదైలకుం గడుం జరం
 తనమును బిల్లవాయుప్రలు
 తార్కొను వేళల గమ్మతావు లిం
 పెనయగ నీచు పూగుముల
 కి ల్లయి శ్రీలకు నాలవాల మై
 తనదు నిరంతరాజపురి

ధారుణిమండల మం దెనంగెడుకా॥

గీ॥ ఈ మహాపురమున వసియించు చుండు
 పదియుఁ బదియేండ్లపరువానవరలుచుండు
 రసవివేకుండు నీలాక్షరాయణుండు
 మాధవుం డనుపేరిటి మానవుండు.

చీ॥ మానసమా యనంగ మది

మాటికి నందియ మందజేయు సొం
 పెన సరోవరం బొకటి
 యాపురి కొక్కెడ నొప్పు దమ్మిపూ

దేనియ చక్కఱలో గలిసి

తీయఁదనంబున మీఱు నంబులన్

దేనియ లన్ భ్రమన్ దిరుగు

నిచ్చలు హంసలు తత్తటాకమున్॥

మన పన సైలాసురసాలసాలనవదూ

ర్వాకేతకీచూతచం

దసపూగీనవమల్లికాదితరువి

స్తారంబు చౌఢాంగనా

స్తననీరేజపరీమళప్రణయచం

చచ్చంచరీకౌఘమై

వన మొండుండెడు దత్తటాకమునకున్

బ్రాగ్భాగ మం దొప్పించున్॥

ఉ॥ ఆ నగరంబునందు నవ

యావనవుం గళలం జెలంగి రం

గైవ హొంటుగునుం గని ను

మాంగి యొకర్తు జెలంగెడున్ గడున్

చాని గృహంబు డం బెనఁగు

దన్నగరాంగణ మందు వంగడిన్

వాని గృహంబు ముంగడల

బంగరురంగు నతింగు చెంగటన్॥

ఉ॥ బాలకుఁ డిట్టి బివ్వనపు

బాయమునం దఁగ నూగునూగు మీ
సాలును నిందుకాపులును

జక్కని మల్లెల నవ్వు మల్లులు
గాలరులు గులాస నడ

కల్ పరకాంతలఁ జూపు వీధికా
జాలము నం దొయారమున

జామల నవ్వుట వృద్ధిగాఁ గన్గఁ

ఉ॥ రంగు గడానిదాల్ హోయల

రాజులు వాని హొయంగ అలగుపై
నం గుళలంబుగా నొకది

నంబున ముచ్చట లాడు చుండ నీ
యంగన యల్ల నల్లననొ

యారమునం జనుదెంచి కుల్కుచు
బంగరుబొమ్మయో యనఁగ

ద్వారముఖంబున నిల్చి చూచెడు

ఉ॥ బాలుని మోముగోమునకు

భ్రాంతి జెలంగి సుమాంగి భావ మం
దీ లలితాంగుని గదిసి

యిమ్ముగ మల్లెలు జాజు లాదిగా

బూల జ్ఞాకాట మా తలిమ

పుం దలివమ్మున మన్తధానల

జ్వాలల నార్ప లేని చెలి

జన్మ మికేటి కటంచు నెంచుచున్

సీ॥ నీలంపుగురు లొగిన్ • జెలకేగఁగా నప

రించు నెపాన గే • లొంచి యూచు

వినువీధి జక్కల • వీక్షించు నెపమున

నిన్నగఁ దలయెత్తి • సన్న జేయు

వసిగిచాయల మేన • వినలేదు నెపమునఁ

బయ్యెద దొలగించి • మఱలఁ గప్ప

మేని నొప్పలదీర్చు • మిష నెట్టి సమయంబు

నెంచి యొయ్యారంబు • హెచ్చు జూపు

గీ॥ తమ్మల ముంబెనో లేక • తగుల లేదొ

చూచు నెపమున సధరమ్ము • సాచి చూపి

ముడచు నెపమున ముటిపెంపు • ముద్దు గోరుఁ

గాంత లెంతటి సాహసంవంతు యార॥

చ॥ తరుణి వయోవిలాసముల

దాని యొయ్యారపు కోరచూపులన్

గర మొనరించు సన్నలును

. గాంచుచు నువ్విళు లూరి యూరి వా

దొరకె శ్రమం బొనంగకయె

తోరపు గుల్కు మిటారి నీసి నె

క్కరణి గవుంగిలించికొనఁ

గాఁ దగు నంచుఁ దలంచె నాతఁడు॥

గీ॥ ఇంతలోఁ బల్కిమాఁభోధి • నినుఁడు గుంకె

గల్గల నిర హందె దారకాఁగణము లెల్ల

శారికాకీరవారము • లారజములఁ

బలుక మొద లిడె దిటముగఁ బర్వెదమము॥

గీ॥ తమవుటేనుఁగు బలిసి లోకమును నివ్వ

ధమునఁ గల్గొలపెట్ట నొక్కమ మటంచుఁ

గువలయేశుఁ డయ్యెనుఁగు • గుంటుపఱచి

కువలయంబున కవుడొనఁగూర్చె ముదము॥

చ॥ తమ తమ యిండ్లకుం జనుచు

దారుపుకలైలు నేర్పువెంపున

దమ సఖరాండ్రోతో నుడిరి

తన్నిశి నిన్నిగడల్ జనంగ నీ

క్రమమున నిట్టతాపులకు

గాంతులు వీరలు వత్తు రంచు నీ

యమ తన కేళికావనము

నారయ బోయెనుగోర్కెవెంపునన్॥

చ॥ చెలువ వనప్రదేశమును

జీరఁగ నయ్యది గాంచి మాధవు
డలఘుజవంబునఁ జని వ

నాంతమునం దొక రత్నవేదికా
తలమున గూరుచుండి ప్రేమ

దంబున నవ్వనిఁ జూచి యిట్టులఁ
బలుకఁగఁ జొచ్చెఁ దన్మధుర

నాదము పల్లెసలఁ స్ఫురించఁగఁ॥

చ॥ మలయనమీరసంచలిత

మంజులతాసుమమంచరీప్

మళరచనావిలీలమద

మాధుకరప్రకరాకులంబు ని
ర్మలమణివేదికావిహర

మాణవిటెఘము భర్మజోలికా
కులచలనావధూతసుమ

గుచ్ఛభరంబు వసంత మయ్యరే॥

చ॥ అది విని వానిచెంగటకు

నల్లనఁ జేరి మఱొక్కతిన్నె నె

మ్మది మెయి దాసి యిట్టు లనె

మత్కుసుమస్ఫుట కేలికావనీ

పదమును జూడ వచ్చితివె

బావ! మూదం బలరా రెసుమ్మ నా
మది వనభూమి యంతయును

మాన్యత మై దిలకించ నేడుగా!

గీ॥ బావ యని పిల్వఁగా నేమి • భాగ్య మమరే
గలిగె నొక చిన్న పని నిన్ను • గలయ నద్ది
విడక కొనసాగు నంచు భావించి యిటకు
వరుగుదెంచినవాడ న • ట్లగునెనుడును!

గీ॥ మంచిచెడ్డల యోచించి • మఱి రచింప
వలయునుగద వాగ్దత్త మె • వ్వార లైన
దాని వినకయె యెట్లు వాగ్దత్త మేను
నేయఁగలదాన నోబావ • చెప్ప మయ్య!

ఉ॥ కోమలమల్లికాకుసుమ

గుచ్ఛములకొ నమకూర్చి తెచ్చెదే
కోమలి! యన్నఁ దాఁ గుసుమ

గుచ్ఛములకొ వడిఁ దెచ్చి చంద్రికా
ధామ మెలర్ప నవ్వచుఁ బ

దదవ్యయనూపురముల్ ధవ్వనించఁగాఁ
జామ గిరక్కునకొ దిరిగి

చంగున జేటున రుప్వై గొన్నిటికొ!

గీ॥ చెల్లువ చెలువంపు చెయ్యల • చిత్ర మరసి
మొగముదమ్మిని మవ్వంపు • నగవుబూని
బెడిద ముడివోక యొడలునంగడలుకొనంగ
మధురవాణికి నిట్లను • మాధవుండు॥

గీ॥ పొలఁతి పదిలిండు గడియల • పొద్దుబోయె
నింక నరుదేరఁ గావలె • నేను నన్ను
వెడకు చుందురు మావారు • నెడలి వచ్చు
చుందు రిచ్చోట నికనిల్వఁ • బొందుగాదు॥

గీ॥ అనుచుఁ దత్తరపాటునో • నరుగుదెంచె
మాధవుం డది గాంచుచు • మధురవాణి
కొంతతడ వటఁ జులించి • యంతఁ దాను
నిజగృహంబున కరిగెఁ దన్నితి గతించె॥

మ॥ మరునాఁ దుత్తర మొందు తద్వనితకుం

బంపంగ భావించి తా

నిరుగుబాలకు నొక్కనిం బిలచి

యోయీబాలకా! నీకు ను

త్తర మొం డిచ్చెద దాని నిష్ట మనచెం

తఁ గేహ మం దుండు నా

సరసీజాక్షి కొనంగు మన్న నతఁ దు

. త్సాహంబుమై నిట్లను॥

గీ॥ బావ న న్నిప్పు కోమతి • బాసిచెత్తి.

ఇత్తి కే తీచికొనిపోయి • ఇత్త బెల్ల
మువ్వు కొనిపెత్తి తేనె యీ • యుత్తలమ్ము
నిత్తు నాపిల్ల కన నతఁ • డిడుదు ననుచు॥

మ॥ సరనంపుం బలుకుల్ లిఖించి యిడి యా

బాబుగ గురంగాక్షికి

బలువుల్ దీయుచు బోయి యివ్వు మని యా

బాబుగ వెసం బంపఁగాఁ

బలువుల్ దీయుచు బోయి యాయువతిన

ద్యం బంది యాబాలుఁ దు

త్తర మివ్వం గ్రహించి యీసరణిఁ జ

ద్వం జొచ్చె వేనవ్వుతో॥

సీ॥ అలరారు నన తేనియల సోన లందున

నధిగతం బైన తీయందనమ్ము

అంభోధి జనియించు • నమ్మతంబు నందున

నధిగతం బైన తీయందనమ్ము

చెట్టునం బండఁజేసినమావిపండు లం

దధిగతం బైన తీయందనమ్ము

నడివరువమ్ము చొప్పడ నించుగడల యం

దధిగతం బైన తీయందనమ్ము

గీ॥ దివిధి హసీయించి చిల్కల • ధిక్కరించి
 చొక్కపుం గోయిలల నెక • సక్కె మాడి
 మించు నీముద్దుపలుకుల • మించుబోడి
 సంతసం పెట్టుమా యొక్క • సారి సన్ను॥

చ॥ ప్రసవశరానురాగతిమి

రం బది నా నడిజవ్వనం బనన్
 నొసఁగెడి పంకజాకరము

మూకొని మూసెను లోచనాబ్జములే
 హసనములోడి కెంబెదవి

దన్న నవారవరాగ మీ నమం
 జననరసీరుహంబులకు

సంధిలఁ జేసి ముదంబు జూపుమా॥

సీ॥ విరులబంతులఁ గొన్ని • వినరిన యవ్వడు

చెలుపంపుబూదోట • దలఁచినాఁడ

విరులబంతులఁ గొన్ని • వినరిన యవ్వడు

విరితీవగీము భావిచినాఁడ

విరులబంతులఁ గొన్ని • వినరిన యవ్వడు

పలుతెఱంగుల తావి • దలఁచినాఁడ

విరులబంతులఁ గొన్ని • వినరిన యవ్వడు

తలిమంపు దలివమ్ము • దలఁచినాఁడ

గీ॥ విరులబంతుల నొక కెంటి • విసరి నవుడు
 తరుణిరో నిన్ను హృదయాన • నరసినాడ
 విరులబంతుల నైదింటి • విసరి నవుడు
 స్మరకరాసల మార్పంగ • నరసినాడ॥

గీ॥ నుదతి నీ నుడిలేనియ • సోనలందు
 స్నాన మొనరించి యాచమనంబు జేసి
 బయలు పడినను గాని నా • వదలి బయలు
 వెడలి పోదమ్మ యీ వెడవింటిగ్రహము॥

చ॥ ఇరువుర మొక్కగేహమున
 నేకత ముండి మనంబు నీరగా
 నరసము లాడఁ గల్గు టది
 సాగునొ సాగదొ మైన నెన్నఁచో
 పరిపరిభంగులన్ మనను
 వారుచు నున్నది యొక్కచోట ని
 బృరముగ నిల్వ జేమియు ను
 సాయము తోచ ది దేమిచిత్తమో॥

ఇట్లు
 నీ ప్రియసఖుండు,
 మాధవశర్మ”.

గీ॥ ఇతని క్షనురాగభరము జనించె నింక
నేమి చెప్పిన విన కుండునే యితండు
మఱల నొకజాబు వ్రాసి నంబర మెలర్పఁ
బంపెదనుగాక యిప్పు డవ్వని కేను॥

గీ॥ అంచు నుత్తర మొందు లిఁజించి యిచ్చి
లెస్సగాఁ బండి లలి గుఱాళించు మావి
పండు ల ప్పొరగానికి • రెం పొసంగి
పంపె నమ్మాయలాడి యవ్వనికడకు॥

చ॥ పలుగునఁ బోయి గాలకుండు
బంధురచంద్రశిలావితర్దిక్
పరితల మున్నమాధవుని
పజ్జకుఁ జేరుచు నాపె బంపు ను
త్తర మిడి యేగ నంతయు ము
దంబు భయంబు హృదంబుజంబున
బారిపొరి గల్గెన్ నుత్తరము
ను బలియింపఁగఁ జొచ్చె నిట్టులన్॥

గీ॥ అతనుసామ్రాజ్యవైభవసతతు లైన
మాధవార్యోత్తమునకు మీ • మధురవాణి
వేలుగా నమస్కృతులు గావించి చేయు
విన్నపములు సర్వము • విజయ మనఘ॥

చ॥ తమరు లిఖించు లేఖ ప్రమ

దంబున నే బరియించితీ నుడి

తమ మది గోరిక గనిన

దానను నుండి కరంబు నట్టులే

తమకము మీట నేకతవు

తావున నచ్చెరు పొప్ప ముచ్చటల్

తమకడ నుండి యాడుచు మె

లంగుట కోరిక నుండి నాకునున్

గీ॥ చంద్రికాసాంద్ర మయి భూపురంద్రి వెలయ

మేలిబంగరుదాల్ హాయిల్ • మీటునాదు

తళుకుమగరాలమేడకు • దమరు రండు

సరసనల్లాపములఁ బొద్దు • జరుప వచ్చు!

ఇట్లు

తమ ప్రయురాలు,

మధురవాణి."

చ॥ ఇటు బరియించి మాధవుఁ డ

హీనరుచిప్రథితాంబరంబులున్

స్ఫుటతరణాతకుంభకృత

భూషణజాలము బద్ధరాగసం

ఘటితస్థవావతంసకయు

గంబు క్షపాకర రేఖకాకసత్

కటకయుగంబు దాల్చికొని

గ్రీకున నచ్చెలిమేడకు జనెన్.

మ॥ చని బాలాతపరాగబంధురశిలా

స్ఫారప్రభూగంబు సం

దునఁ దా నిల్వ వహుస్తనానుగతక

స్తూరీమహావాననా

ఘన మై కాంచనమల్లికాదినుమశ్శం

గారంబు నై మేడలోఁ

గనుపట్టె మృదుతల్ప మొక్కటి గనం

గజ జాలమార్గంబునఁ॥

ఉ॥ అక్కడి వద్మరాగరుచు

లక్కడి సూనవితానసౌరభం

బక్కడి వల్లకీనినద

మక్కడి నూతనహీరసంచయం

బక్కడి కామినీమణి

మంచితనూపురమంజునికృపం

బక్కడి బంధురాగరులు

• నవ్వుడ లోనికి నీచ్చ నాతని॥

ఉ॥ అన్నభీనాయతాక్షుడు క

రాంగుళి సన్నిహితాంగుళీయరా

జన్నవరత్నరాజిరుచి

సంచయ మంతట సౌధరాజరా

జన్నవరత్నరాజిరుచి

సంగత మై కడు వింతరంగు లీ

న వ్నగిపోయి మేడవయి

నా దిరుగాడుచు నుండె నయ్యెడన్.

నీ॥ మల్లెమొల్లల నవ్వు • తెల్లందనమ్ము ధి

క్కారమ్ము సలుపు లంఘా బిగించి

లావుచెందొవపని • తీవ క్రేవల నున్న

కావిపన్నియ రవికం దొడంగి

చిన్నిగాడ్చులు వీచు • జెలరేగు బలుగు వ

య్యెడ గుబ్బచన్నదోయి ధరించి

యెనలేని మగరాల • పని గొన్న వన్నె వి

న్నాణెవు జిన్ని యొడ్డాణ మూని

గీ॥ డంబు మానికముల తాపడంబు గల్గి

పొలుపు గళ లీను జాళువాబొమ్మ పోల్కి

మివుల బిత్తటిచూపుల • మించి చచ్చె

మంజలాంబుపాణి యమ్మధురవాణి •

చ॥ నిజశ్చదనూపురంబులు భవ

నించగ ఘల్లనం గాలిగట్టలుక
గజగమనంబుతో నతని

కై చని పయ్యెడ మెత్త పాల్లంగ
భుజమునఁ గొట్టి యావలికి

బోవంగ మాధవుఁ డామెనెంట న
క్కజముగఁ బోయి కోకకొన

గ్రీకునఁ బట్టి నచింత నిట్టులక॥

సీ॥ చెలు పొప్ప గిల్కుటం దెలు(మోవ నొకవరి

నృశైలి నొనరించ రాదె

ముద్దు లొల్కంగఁ బల్లు • పురుడించి తీయని

పాటనవ్వియ • మీటరాదె

విసిపించి హాయి హా • యనిపించఁగా మించు

పాటల నందందు • బాడరాదె

పరమధక్తిని బూజ • దరవుచు సజనకు

నీరాజనంబులం • ద్రీవురాదె

గీ॥ అంకమునఁ జేరి ముచ్చట • లాడరాదె

అలెనుసౌఖ్యమ్ము తెన్నియు • సమర కున్నె

బాలఁ యీలీల నేల నా • మ్రోల నిలది

పయ్యెడకొ విడలించి యా • వలికిబోవ॥

చ॥ అనుమఁ దటాటునం దిరిగి

యట్లులనే విరిసెజ్జపజ్జ కా
తనిఁ గొనిపోయి నిల్చి కర

తామరసంబున సెజ్జ దట్టి చం
గున నెగురంగఁ దమ్మునుమ

గుచ్చము లొక్కటఁ జంది తద్వఘా
మణి తను నంది యాయువతి

మంజులతేజ్ వచియించె వానికి॥

గీ॥ మాధవుం డది గాంచి యమ్మగున నరసి
మందహాసమునన్ మించి • మదకకింద్ర
యాన భవదుపాంతంబున • నమరు నట్టి
ప్రసవగుచ్చంబు లిమ్మని • పాన్పు నెగసె॥

ఉ॥ బక్కవపక్కు లొక్కయెడ

సాగుచు బక్కని ముక్కులన్ గడున్
నిక్కఁగఁ జేసి మేల్కొనియె

నిస్తులతన్ భ్రమరీప్రకాండముల్
చక్కిలిగింతలన్ బొసఁగ

సాగెను బంకజ మందు సౌరభం
బెక్కువ యై జనించె ముద

మెంతయు నుదభవ మయ్యె వారికి॥

చ॥ నటన్ మట్ గపోతమిధు

సం బొనరించె బదవ్యయోల్లసత్
కటకచయంబు లెంతయు ము

దం బొసఁగె మధునాదవైఖరిన్
దిటముగఁ గైరవంబు లవి

తేజము వాయ నభస్థలంబు వి
స్ఫుటతరళాంత మూస నెఱు

పున్ దొలిదిక్కు ఘటించు సంతకున్ ।

చ॥ కలువలతేనిమండలము

గాంచఁగ ముత్తైపుగ్రోవ వర్షమున్
జలధరమున్ విదృంభణము

నన్ గురిపించ నభిప్రదేశమున్
జలనము సంద సందముగ

సారసమున్ దనతోడ నాడఁగన్
బళిరై మయూర మొందు నట

సం బొనరించెను గోర్కె పెంపునన్ ।

చ॥ కలువలతేనిమండలము

గాంతులఁ బాయ మెఱుంగుదీవయున్
గళల నొలంగ వర్ష ముడు

గన్ జిఱుకాల్వలు వృద్ధిగాఁగ నొ

పులరగఁ గాంతిమించు జెగు

రాకులకుఁ మిసిహెచ్చ విద్యుమా
వలి కట విశ్రమం బెనఁగ

బావురె తచ్చి యాపె నాట్యముగా॥

చ॥ సురతమహోత్సవంపు సాగ

నుఁ సుఖముఁ గ్రహించి తృప్తిమై
విరితలివమ్ము డిగ్గి యట
వెల్గెడు సర్వితహీరవారబం

ధురకనకాననంబులకు

దొలువడఁ దమ పాదముల్ కరం

బరిగిరి దాన గూర్చొనిరి

హస్తము హస్తమునందు జేర్చుచుగా॥

చ॥ ఇది మొద లీపు నక విడి మ

తెచ్చటికిం జన నంచు నొట్టు పె
టైదవొ మదాత్మ కెంతయు ఘ

టించెడు నుమ్మి సఖా ప్రమోద మి
య్యది గ్రహించి మా అనక

యట్లొనరించుమి యన్న మాధవుం
డది విని చెప్పసాగె నట

నాపెకరంబుఁ గరంబు జేర్చుచుగా॥

గీ॥ సారస్వతీ త్వవీయమనోరథంబు
 తీరు సంతటివఱకు నే • స్త్రీ మొగంబు
 జూడ నిది నిశ్చయంబు వే • యాడ నేల
 కలదె నీకన్న జాణ జగంబు నందు॥

చ॥ దినదిన మీరు మేడ కరు

దెంచుడు శేవు నువర్ణకర్ణభూ
 వణములు మల్లికార్జును
 జందురు కావిహొటంగునీరలున్

మణివలయప్రరాజి ప్రథ
 మానవినిర్మలహీరవారముల్
 గొని దయ సేయుఁడీ యిచటఁ

గూర్చి మెయిన్ నుఁజుయించఁగా నగున్॥

గీ॥ భూషణంబుల కేమి జాంబూనదంపు
 జేలముల కేమి మణికంకణాల కేమి
 యంగరాగాదులకు నేమి • హా పరస్ప
 రానురాగంబు గల్గిన • నన్ని రానె॥

గీ॥ పొలఁతిమిన్నరొ యింక నే • బోయి వత్తు
 మువబోకుమ నన్ను నీ • మది దలంప
 నీవు చేప్పిన యిట్లె యన్నింటిఁ దెత్తు
 పనుచు నుడి మాధవుడు చా • నరుగుదెంచె॥

చ॥ పాలఁతియు వానిఁ బంపి తలు

పుల్ కిటిలను మూసి నైచి ది

వ్వెల నవరించి మించి యతి

వేగమునక విరిపాన్పు ద్వి మై

దళతళ లాడు భూషణవి

తానములక దగుచోట దాచి పూ

వులతలివమ్మన న్నిదుర

బోవ మొదలొనె మిమ్మటమ్మగక॥

చ॥ తెలతెల వాఁడె దూర్పుడెన

తేజము వాసెను దారకావళుల్

వెలవెల బారె దివ్వెలును

వీవగ సాగెఁ బ్రభాతమారుతం

బులు విహగావళుల్ వెడలి

మోయియగఁ జొచ్చె పదాయుధంబులు

ద్వళగతి మోయిసాగెఁ బ్రమ

దంబు కరంబు వహించి యంతలోక॥

నీ॥ కలకల నవ్వ బింకవపక్కితుటుములు

గొల్లున నేడ్వ బింకొరకములు

కలకల నవ్వంగఁ • గంజాతవుంజముల్

ప్రమదంబు వాయగఁ • గుముదవితతి

కలకల నవ్వు దిఃక్కామినీవ్రాతంబు

మివలఁ జరింపఁగా • మివ్రజా?

కలకల నవ్వు దిఃక్కామినీధవమణుల్

క్రొత్త కోడంబు నంకోచ మంద

గీ॥ సకలకలుషవిదారణఁచాతురీధు

వీణవేదవిజ్ఞనసమర్పితమహర్ఘ్య

జలకణానుకరుండు తఁచుండకరుఁడు

గగనతలమునఁ దోచె బ్రాగ్భాగ మందు॥

గీ॥ చెలువ గృహకృత్యములఁ దీర్చి • శ్రీఘ్రసరణి

వడ్రసవిరాజమానభోజన మొనర్చి

కొంతకాలంబు నిదురించి • యంత లేచి

సంజరాగంబు పైకొను • సమయమందు॥

సీ॥ ఇమ్ముగఁ జుట్టి వీడెమ్మునుం బొసగించె

వైదూర్యమయ హేమభాజనమున

చిగురుగెంగేల జిక్కఁగఁ జేసె మధుసార

భాటోపనూనశఃశ్యాతలంబు

ముందు వీరంబున • యందుంచె గాస్తూరి

కాదివస్త్రాల్లసందగరుపేటి

అల్లసల్లన వీవ • నవకాశముగఁ దీర్చె

శయాతలలోపరిఁచామరంబు

గీ॥ సాంద్రరుచ్యసమానజాఃశ్వల్యమాత
 రత్నసంచయదీపికాఃరాజ యాపె
 చొక్కపుం గది గోడల • నక్కజముగ
 వెలుగఁగాఁజేసెఁబ్రియురాకఁదలఁచికొనుచు॥

సీ॥ పిల్లవాయువు లల్ల • నల్లన వీవంగఁ
 జెలకేగు గెంజాయ • చీర గట్టి
 యెదువన్నియలఁ పెన్నారు బనారసు
 కలువపూవుల కంచుకంబు దొడఁగి
 లగ గుబాళించెడు • మృగనాభివంకంబు
 పునుగుజవాడి మై • పూత బూసి
 తళుకొత్తు నెత్తావి • దులకించు మల్లియ
 మొల్లలం జెన్నువాటిల్ల దుఱిసి

గీ॥ వజ్రవైడూర్యమరకతఃపద్మరాగ
 రత్నసంచయఘటనావిరాజమాన
 శాతకుంభవినిర్మితాఃసనము నందు
 పాలఁతి గూర్చొనఁ గేలఁ గఁపాల మూడి॥

ఉ॥ పాదనినాదముల్ విన గు
 బాలున ముంగడ కేగుచున్ దెసల్
 దాఁ దిలకించి యెల్లయెడ
 లం బ్రియుఁ గానక యుంట జేసి యా

లేదే ప్రియుండు! కారిణము

లేదే! మ పొందుల పైన దుస్థిరం
నేదినవాడో నాపయిన

నే మిది యాలన మేల చేసిడున్ ||

కావగిరింబుల వించు స్పృతములఁ దా

నీక్షించు చున్నాడో! యిం

కే గోష్ఠిం పెరికించు మండెనో మఱి

యేసౌఖ్యముల్ గొంచు స్వీ

యాగారం బుమూలయే మఱిదెనో

యయ్యయ్యె న్నాపసనే

తాఁ గోపంబు వహించినాడో నుఖ మం

దం దల్చుడో నాయెడన్ ||

గీ॥ నాయెడం బోలు చక్కదశంబు ఉంబు

గాంచి యదిచాల కేకలశంక పడ

జేరినాఁ డొక్కొక నన్నిక్కఁ • జేరరాడో

యేమి కా నున్నదో నాకు • నేమి గతియొ

గీ॥ సగలు నాణెములున్ దె మనంగ నరెడు

మదిసి సంకోచ మందెనో • మాయలాడి

యనుచు న న్నొందినాడో యీ • దినమునింత

పొద్దు బోయిన రాఁడేమి • పొలుపుబుట్టె

మ॥ వరకార్యంబుల నెన్నియో తొలుత స

ల్పం జాలుటం జేసి య

వృకమేశుండు దయాద్రోభావమున సా

భాగ్యాలయం బైన యీ

నరజన్మం బిడ సర్వసౌఖ్యములఁ జెం

దన్ రా దొకో? మత్ప్రియా!

తిరమా నూతనయావనంబు నుమనో

ధీరత్వముల్ నిత్యమా॥

మ॥ కరముల్ గన్నులు దిప్పి భావము తెలుం

గన్ జేయఁగా నిన్ని వా

నరముల్ పట్టెను నేడుగా దొరకె ని

చ్చన్ ముచ్చ టాడంగ ని

క్కరణిన్ నేడును నల్కబూన మరలన్

గాలంబు చేకూరునా

తిరమా నూతనయావనంబు సుమనో

ధీరత్వముల్ నిత్యమా॥

మ॥ పరివేష మ్మొసఁగన్ బయోధర మటన్

వ్యాపించ నొ సంతదాఁ

క రసాసక్తియె కాని యేకరము పం

కన్ జూడఁగాఁ బోదు నీ

నరసం శేరగ నీయవా యిహకుమర

జాలింపవా యల్కలన్

దిరమా నూతనయావనంబు సుమనో

ధీరత్వముల్ నిత్యమా॥

మ॥ వసునా మాటలఁ దొబ్బిపా బొడవు నీ

వక్షంబునఁ దాగుచు

నరయుఁ దేహము సంతటఁ వరులు నిం

డఁ బోలుచి బహిర

ధరముఁ గాంతులఁ బాయు వచ్చుచ నీ

త్సహంబు నేడల్కయ

తిరమా నూతనయావనంబు సుమనో

ధీరత్వముఁ నిత్యమా॥

మ॥ సరసం తా నశిజివ్యనంబు గమన

జాత్యముం బోయి య

జ్జర పైకొన్న లతాంతకల్పశయనో

త్సహంబు వాటిల్లి య

క్కటకుఁ వచ్చునె నేడు నీయలుక యి

కఁ రా వ దేలా ప్రియమా!

తిరమా నూతనయావనంబు సుమనో

ధీరత్వముల్ నిత్యమా॥

ఉ॥ అక్కట రాయభారమున

కా యనుదెంచెడివారె వారు నా

కక్కడ పోవువారెవర

తే దొరుక్క బనుపంగ వానికొ

డక్కులు తేక నాగతి వి

డంబముగా నచియించువాడె వా

రక్కరణి బ్రయ్య బిలువ

నిచ్చటి కారెడు నేగుదేరెడు॥

చ॥ చుటుకు చుటుక్కునగా బొడుచు

చుగా బలునులఁ గల్గి పట్టుచుగా

బలునఁ మేనిస్తఁ బటుగు

వాటుచు నాయెడ ధూము లేటికొ

జరపెద వ్రాయి నీశరగ

గంబుల నీగతి నూటుచుం బరం

పరలుగ మేన నాటి వెన

మర్పియునిగా గొనితెమ్ము మన్నధా॥

గీ॥ మాధురీడంబరక్రమఁ మంజవాక్య

జాతరచనాధురంధరఁ నమదశారి

కీరకలకంఠపారావఁ తారవములఁ

బంది ప్రియుఁ గఱగించు మోపంచబాణి॥

మృగగర్భా నాదేముర్భా బ్రీయుంకు గొని మ
 ర్నాఁ తేతయుర్భాద్యువ్రా
 వగ రా కుంకుటఁ తేసి హేతువ దలం
 ఁగ లేక పూవింటి బర
 సెగకున్ నైచగ లేక మువ్విధమునగ
 తిరింపఁగాఁ జొచ్చె న
 ద్విగుకుంగేలుపదంగిమిన్న ప్రియవి
 యైత్తంతరంగస్థితిగఁ

గీ॥ అచట మాధివ్రుఁ డవరిమఁతామరాగ
 భరితుఁ డయి నాఁడు తొందరఁపనులు గల్గ
 నాలసం జాట కాత్మలో • బాంబితి
 పొంది యాఁకిఁ దలపోయ • మొదలుపెట్టె
 మ॥ తనకుం బ్రీయ జనించి దాయగఁ బ్రమా
 దం బంది • చాతురీ
 ఘనతం జాళుచు ముచ్చ • కు చెలి నం
 కాశంబునగఁ తేనివ
 సనిశంబుం భనముల్ సుభూషణుచు న
 ర్నైశ్వర్యముల్ నిప్రుయో
 జనముల్ గావె మహాటవీస్వరూ
 జచ్చాద్రీకాన్తైఖరిగఁ

మ॥ ఘనముక్తాఫలనిస్వభావవిషయా .

కాలాగతాసారమున్

గని యవ్వేని బయోధరానుగమమున్

గాంక్షించ భీ శేలర

మృని స్థాయం విషు నాతి ని యెడ స

ప్రవేశ్యముల్ నిస్ప్రయో

జనమున్ గానె మహాటవీస్థలవిరా

జచ్చంద్రికావైఖరిన్

మ॥ ఘనలీలాగతిఁ దారికాచయము లా

కాశంబునన్ హ్నుముల్

జనఁ జేయంగ విజృంభణ మృనుభవిం

చన్ శేలఁ గా కున్నచో

గనులున్ నీరదమార్గమున్ వడికఁగాఁ

గార్యంబు గావించి బా

ధను మాన్పు గల నాతి శేనియెడను

ద్యత్సంపదల్ నిష్ప్రయో

జనముల్ గానె మహాటవీస్థలవిరా

జచ్చంద్రికావైఖరిన్

మ॥ తనులీలావరిజృంభణమున మహాః

ద్యద్భాతి జైవర్గికా

తనుభావం బాదవక బయోభుటము హ
 స్తం బుంచుచుం ిచ్చికో
 మ్మును నామగి చెంతలేనియెడ న
 వైశ్వర్యముల్ నిష్ప్రయో
 జనముల్ గానె మహాటపీస్థలవిరా
 జచ్ఛందికావైఖరికా !

మ॥ తనునంతాతవిశేషజాడ్యకలనా
 భ్యంసంబు గావించగా
 పనజాద్యోషధినంచయం పనిసగ
 బాలింపవే యన్నచో
 ననిశం బువ్విధు లూకు కాంతి జనదే
 వైశ్వర్యముల్ నిష్ప్రయో
 జనముల్ గానె మహాటపీస్థలవిరా
 జచ్ఛందికావైఖరికా !

మ॥ లవ మాలన్యము నెయినాడు ప్రియుఁ డే
 లా రాఁడు నేడంచు ఖ
 న్నవుచుం ద్వారముఖంబు తేరి నిజమి
 త్రాన్వేషగాయత్ర మా
 పుష్పజోడిం దరితేరఁ బట్టి విరిపా
 మ్ముం జాయఁగాఁ గల్గు మా

సప్తసన్మం బదిగాక వేదాకని జ
న్మం బొన నాన్ధం బెలనె.

స॥ తదనంతరంబు

సీ॥ నీహారవారడిం॥ నీర తిరన్కార
భూతమ్ములగు చేలముల్ ధరించి
నవమల్లికాకాంచనల॥ తాంలేదామసం
దోహమ్ములురముసం॥ను ధరించి
మణిగణశోభాయ॥మానకాంచనవల
యమ్ముల ముంతేనె • నమరఁ జేసి
పంచవస్త్వభా॥ధరణ మ్మహళిం గు
బాళించు చేతిను॥మాలఁ బూని
కాచవాచాలి మోటారు • సైకి లెక్కి
చేత సారకు ఘంటికా॥శృంగరావ
ముల్ పాసర్చుచు నేతెంచెఁ • బొలుపలర్చ
మధురవాణిగేహమున క • మృగధవుండు॥

చ॥ కలకల సవ్వచుం గొనబు

గొను నోయారము మీఱఁ ద్రివ్వచుక
చలువపు టుత్త॥యమును
సారకు న ట్టిటు ద్రివ్వచుం జవం .

బలరంగ నేగుదంచు ప్రియు

నారసి ముందటి కేగి యిట్లుగాఁ
బలుకఁగఁ తొచ్చె నమ్మధుర
వాణి చొక్కా వుమ్మవల్కులక.

సీ) తలన మీల చేసితి నె

యా దయ శప్పి నొ నాపయిగ మితే
బాలికపైన నేగెనొ గు
బాలున నీమది యట్లుగాక నా
ప్రి లవమాగ్రహమ్మనను
శాసి చలంగిగో యితకాలము
చా శిశు నొక మున్నగుచి
పైచేపె గిట నాదరింపనే!

చ) చెలుననొ మాలనం బిటులఁ

జేసితి పంచు పలంచు తోకు వేరొ
చెలువను వాయలేదు నిను
జేరక యుంటకు గారణంబునగా
గల దట నాదుమోవిడతి
గల్గె నొకా నొక చిన్నిగంటు నిం
దులికయి యాలనం బిటులఁ
టొందర జెందెద వేల పంక మె

గీ, ప్రియమై బోవఁ గరుగింటి • రాఘచిలుక
కటచెనో గోర సీరంగఁ • గందె నొక్కొ
ముద్దుకెమ్మొవిపజ్జ ని • పోల్కి నింత
గంటు గలుగంగ నేని • క్కంబు నెపును।

చ, పొరుగుఁ గెంపుగంటిచెలి

ముద్దులు గుక్కఁగ నాడు వల్కుల
బ్బరముగఁ దోచ నా కటకుఁ
బోయితి వీనులపండువల్లు లా
నరసఁపుబల్కులఁ వినితి

సంతనముం భరియించ లేక ముం
గఁ కరుదెంచి నమ్మిగము
నగ మొగ ముంచఁగఁ తేసె నిట్లులఁ।

చ, నరినరి కెంపుగంటిచెలి

సంగతిఁ గోరి తనెయసద్యముం
కొరబడి దానినమ్మిగము
జోలికిఁ బోయి యగౌరవంబునఁ
గొటికిన గంటులఁ బడిన

గుర్తులఁ గైకొని వచ్చినావు వ
హ్వర యిది యేమి నీకు తగ
వా వినువా ర్మగువారుగా ప్రియా॥

గీ॥ కొమ్మగో ఘుమ్మఘుమ్మ మృలి • కమ్మతావు
లిమ్మగా విరజిమ్మి ముంద మొసంగు
లిలిగమ్మగనాభిపాకమ్మ • నలదికొమ్మ
తమ్మ నెమ్మన బూయంగ • నెమ్మ రమ్మ
చ॥ ఇరుగున గెంపుకంటిచేలి

యిటికి బోయి ప్రియ స్మృత్యగా
జగవెడవేళ నాలసము

పంగిలి దోచదు గాని మోగె య
బృర మది నామెడి నిలువ

బుట్టిన మెక్కడ నీ సొందకల్
పరసిరుచోడు యాలసము

పైచును యిం కొకినాల్గుంటల్

గీ॥ చెలువెఘంటాట నానిన • తీరినాడ
నా గృహమున బాడిన • యప్ప చేను
సంతసం బాచి యిట్లాలసంబు తీసి
నాడ నింతకు నీ వింత • పాడి యానె

గీ॥ చాలు జా లిట్టి మాటలం • జాలు సఖుడ
చేమి యుండిన రా కుందువే గృహంబు
వంక బాడక యుందువే • యింక నేల
సిగ్గు పడనాడి చెంద నీ • చెంత ముఖము

చ॥ అలుక వహింప నేల మగు

వా నుమబాగుచు మించి వాడిపూ
ములుకుల నాలువాడు తటి
పోయినచో మఱి రాని దీ మనం
బులు నేని డిట్టులుండ విట్టు
బోయిన లేదువంబురాని దీ
యలుకలనోడుతం దమక
మారునె కొఁగిట నాదరింపనే

చ॥ నకియ వదింప నేమిటికి

చా లిఁక జానారనపుమాట రే
నిఁక సహియింపలేను నను
నేమి యెసర్చిన నమ్మతంబె యూ
రక నిను వీడలేను వడి

రాచొ పయింబడి ముద్దుగొంచు వీ
డక నిను చొక్కపుం గవుగి

టా గ్రహియించెద నంచుఁజెప్పచుకా

గీ మాధవుడు మెల్ల మెల్లంగ • మధురవాణి
దరికి జేరుచుఁ బైబడి • యురమునందు
• నురము నొత్తుచు ముద్దాడ • వరలె నవ్వు
గామయును నమ్మతించె నయ్యారె ప్రేమ॥

గీ॥ పైన దిక్కుడు న వ్విరించాన్పు తీరి
యిచ్చ దీరఁగఁ గ్రీడించి • యెన్నటికిని
నొకరి నొక్కరు వీడక • యుండు నట్లు
బాస లొనరించి యరిగి రా • వానములకు॥

ఉ॥ ఆదిన మాది నేటికిఁ బ్రీ
యంబున వార లనంతభోగభా
గ్యోదయు నాచు నొక్కరి మ
నొక్కరు వీడక ప్రేమయుగా జనం
గాఁ దనరాకువారలు ను

భంబు యశంబు నయంబు దంబు నెం
నే దయ నిచ్చుఁగాక పర
మేశుఁడు వీరల వృద్ధి గోరుచుగా॥

ఉ॥ ప్రేమ యనంగ నెంతటిదో
వీరల యీ చరితంబు విన్న య
స్థ మది గోచరిం బగును
వీడక యీగతి నొప్పుమీరు నీ
ప్రేమ యెఱుంగ నట్టి పసి
పిల్లలఁ జేర్చి వివాహ మంచు న
య్యా మన హిందు దేశమును
నంతకు నంతకు బాదు నేయు ధీ

రామరనాథు లిద్ది విడ

నాడి తగువయ సంది యెట్టిదో
చేమి యనంగ నెట్టిదో ల

భించెడు భర్త గ్రహించు నెప్పుడే
తాము వివాహముగ జరపి

తప్పక వృద్ధి ఘటింతు గాక హిం
దూమహనీయ దేశమునఁ

ద్రోయక యుందురు గాక పిల్లలగ
జాముల పాలిటగ మనవి

భావము నెంతరు గాక నామెడగ
చానున మంద కిం చెనెగు

తప్పనిఁ బ్రోతురు గాక ధీమతుర !

